

Oroszország és Fehéroroszország műanyagiparáról

Oroszország műanyagiparáról egyre több, Fehéroroszország (Belorusszia) műanyagiparáról még mindig viszonylag kevés információ jelenik meg. Az utóbbi években végbement pozitív irányú változások mindenképpen erősítik az érdeklődést a térség iránt.

Tárgyszavak: piaci adatok; Oroszország; Fehéroroszország; műanyaggyártás; műanyag-feldolgozás; műanyag-felhasználás; műanyag-kiállítás.

Oroszország

Oroszországban az utóbbi években jelentősen megerősödött a gazdaság, mind a növekedés ütemét, mind a korszerűsítéseket tekintve. Ennek egyik jele a műanyagipar szerepének megerősödése, amit igazolt a 10. Nemzetközi Műanyag-kiállítás és Vásár (10. Interplastica Moskau) is.

Oroszországban a műanyagok és gumik gyártása a 90-es évek elejétől napjainkig megháromszorozódott, 2004 és 2008 között további 20%-os fogyasztásnövekedésre számítanak. *Jelenleg, és várhatóan a jövőben is, jelentős import révén elégítik ki a műanyagok és a műanyag-feldolgozó gépek iránti igényeket.*

A polipropilén piaci helyzete

Az orosz polipropiléngyárak kapacitása 2006 végén mintegy 300 ezer tonnát tett ki, 2007-ben az **AO Nishnekamskneftechim** (NKCN, Nishnekamsk) 180 ezer tonnás, az **AO Stavrolen** (Budjonnowsk) 120 ezer tonnás gyárat helyezett üzembe.

A **ZAO Creon** piackutató intézet szerint az **AO Titan** (Tomsk) 2008-ban 180 ezer tonnás, a **Tatneft/TAIF** cég (Nishnekamsk) 2010-ben 220 ezer tonnás PP gyárban indítja meg a termelést. Az **AO Tomskneftechim** (Tomsk) gyáranak kapacitását a jelenleg folyamatban lévő fejlesztés első szakaszában 130 ezer tonnára bővítik, a második szakaszban 180 ezer tonnára növelik. A piackutató szerint Asztrahánban és Orenburgban is várható újabb üzemek létesítése.

A PP-gyártó kapacitás bővítésének döntő eseménye a legnagyobb orosz vegyipari vállalat, a **Siberian-Ural Petrochemical Co** (SIBUR, Moszkva) tervének megvalósítása. Az 500 ezer tonnás PP gyár beruházásának megvalósítására megalapították az **OOO Tobolsk Polimer** (Tobolsk) leányvállalatot. A propilénellátás érdekében

együttműködést alakítanak ki a független **Novatek** földgáztermelő vállalattal. A létesítmény tervezésekor számításba veszik a kapacitás 2010-et követő további bővítését is.

A jelenlegi és a tervezett fejlesztések eredményeképpen *négy év alatt a 2006 végén működő polipropilén gyárak kapacitását (300 ezer tonna) megötszörözik, 1,5 millió tonnára növelik.*

Oroszországban a polipropiléngyártás 2001–2006 között 258,8 ezer tonnáról évente átlagosan 4,2%-kal, összesen 23%-kal 317,8 ezer tonnára emelkedett, az export 30%-kal csökkent, *az import hét és félszeresére, 23 ezer tonnáról 173,7 ezer tonnára ugrott fel.* A fogyasztás megkétszereződött, 227,4 ezer tonnáról 453,1 ezer tonnára nőtt (1. táblázat).

1. táblázat

A polipropilén gyártása, külkereskedelmi forgalma és felhasználása Oroszországban 2001–2006 között

	2001	2004	2005	2006
	ezer tonna			
Termelés	258,8	293,8	301,5	317,8
Export	54,4	56,8	33,0	38,4
Import	23,0	65,1	145,3	173,7
Felhasználás	227,4	302,1	413,8	453,1

A felhasználás bővülése a növekvő igényeken túlmenően nem csekély mértékben annak tulajdonítható, hogy az ország feldolgozóipara gyorsan fejlődik, bővül a belföldi gyártású fóliák, üreges testek, csomagolószerek, továbbá a csövek kínálata. A fogyasztás szerkezete hasonló a világszerte általában kialakultnak.

A PP gyárak kapacitásának négy év alatt ötszörösére bővítése abban az esetben is feszültségeket okozhat, ha a felhasználás az elmúlt öt évben megfigyelt mértékben nő, vagyis 14,8%/év növekedési ütemnek megfelelően bővül. Ebben az esetben, 2010-ben mintegy 800 ezer tonna keresletre lehet számítani, vagyis a kapacitások közel 700 ezer tonnával haladnák meg a jelentkező igényeket. Az így kialakuló feszültség az árak lemorzsolódását, a termelés jövedelmezőségének csökkenését, és esetleg az elavult gyárak szanálását vonhatja maga után.

A PVC piaci helyzete

A legjelentősebb PVC gyártók: a **Sajanskchimplast** (Sajanks), az **OA O Plastkard** (Wolgograd) és a **Kaustik** (Sterlitamak); kapacitásuk és termelésük 2005-ben 528 ezer tonnát tett ki. Ebben az évben 150 ezer tonnát importáltak, s mivel az export elhanyagolható, a felhasználás 670–680 ezer tonnára becsülhető. A PVC termelés 2007-ben várhatóan 550 ezer tonnára nő, a becsült belföldi kereslet kielégítése ér-

dekében az ország mintegy 260 ezer tonna PVC importra kényszerül, a felhasználás ennek ismeretében 800 ezer tonnára tehető. A tervek szerint 2010-ig a PVC gyárak kapacitását 1,2 millió tonnára bővítik.

Oroszországban a PVC egyik legfontosabb piaca az ablakprofilok gyártása, amelynek termelési értéke a 2006-ban megfigyelt 4,2 Mrd EUR-ról 2010-ig 9 Mrd EUR-ra nő. A kereslet gyors növekedésének egyik oka, hogy a lakástulajdonosok, illetve bérlők egyre csökkenő állami támogatásra számíthatnak, ezért az energiamegtakarítás révén elérhető költségcsökkentés számottevő tényező lehet.

Kedvezőtlen tény, hogy az országban alig gyártanak ütésálló adalékanyagokat, az ez irányú igények 98%-át importból fedezik. A legfontosabb szállítók a **Kaneka**, a **Rohm and Haas**, az **Atofina**, a **Baerlocher**, a **DuPont** és az **LG Chem**.

A PVC feldolgozáshoz szükséges stabilizátorok túlnyomó részét a **Chemson** (Ausztria), a **Baerlocher**, az **IKA** (Németország) és az **Akdeniz** (Törökország) szállítja.

Oroszországban a stabilizátorok mintegy 90%-a ólomalapú, mert ezek 30%-kal olcsóbbak mint a kalcium/cinkalapúak. A festékek többségét, pl. a titán-oxidot és a krétát ugyancsak importból fedezik.

Az elmúlt két év kedvező tapasztalatai az ablakprofilgyártó kapacitás bővítésére ösztönöznek. Többek között a **Dimex**, a **Deceuninck**, a **Brusbox**, az **ECP Plastics** saját fejlesztés révén alakítottak ki gyártósorokat. A **Veka**, a **Gealan** és a **Montblanc** tovább bővítették kapacitásukat. A **Chim-Kurier** szaklap tájékoztatása szerint 2006 végén *Oroszországban 35 PVC ablakprofilgyártó cég működött*, amelyek között a legjelentősebbek a német tulajdonban működő **Profine**, **Veka** és a **Rehau**.

A lágy PVC termékek piaca

Oroszországban a lágy PVC termékek felhasználása és gyártása 2000-2006 között közel két és félszeresére – 273,2 ezer tonnára, illetve 279,4 ezer tonnára emelkedett. Az import tízszeresére nőtt ugyan, a felhasználás, illetve a termeléshez viszonyítva jelentősége csekély; az export háromszorosára nőtt, részaránya a termeléshez viszonyítva 10% alatt maradt (2. táblázat).

2. táblázat

A lágy PVC gyártása, külkereskedelmi forgalma és felhasználása Oroszországban
2002–2006 között

	2002	2004	2005	2006
	ezer tonna			
Felhasználás	111,6	146,4	196,3	273,2
Gyártás	118,6	156,7	209,5	279,4
Import	1,5	10,3	11,6	17,5
Export	8,5	20,6	24,8	23,7

2006-ban a felhasználás ugrásszerűen, 39%-kal nőtt, a **ZAO Creon** piackutató cég szerint azonban a következő 4 évben csupán 4%/év fogyasztásnövekedésre lehet számítani.

A lágy PVC termékek 70%-át a kábelbevonatok gyártásában alkalmazták, 20%-át a cipőgyártásban. Jelentősebb mennyiségben gyártottak ezenkívül építőipari fóliákat; a lágy termékek 1%-ából állítottak elő gyógyászati cikkeket.

A lágy PVC termékeket gyártó vállalatok kapacitását, a **ZAO Kaustik** (Sterlitamak) kivételével, nem használták ki, kapacitásuk meghaladta a keresletet. Helyzetük kiszolgáltatott, mivel PVC port nem gyártanak, márpedig annak ára folyamatosan emelkedik. Gondokat okoz a 2-etil-hexanol és a ftálsavanhidrid beszerzése is.

Az **OA O WNIKP** kábelipari kutatóintézet, a környezetbarát adalékanyagok gyártója, célul tűzte ki az ország kábeliparában az ólommentes, kalcium/cinkalapú stabilizátorok bevezetését.

A PET piaci helyzete

Oroszországban épp úgy, mint a közép- és kelet-európai országokban, illetve az utódállamokban, a PET felhasználása gyorsabban nő, mint a nyugat-európai országokban. A palackok gyártására szolgáló PET európai felhasználásából Oroszország 6%-kal részesedik, 2008-ban egész Európán belül 25%-át ennek a térségnek az országai-
ban alkalmazzák. Az előformarendszereket gyártó és szállító **Netstal** szakemberei szerint a 2006-ban megfigyelt jelentős piacbővülés tartósan nem érvényesülhet.

Oroszországban a PET palackokba töltött sör iránt gyorsan bővülő kereslet hatására 2006-ban 20 db 96 üreges, 350 tonnás előformagyártó gépet értékesítettek. Az előformák gyártása döntő mértékben a **Retal Industries**, az **Uniplast** és az **Europlast** kezében van, de egyre több italtöltő vállalat és sörgyár részéről nyilvánul meg érdeklődés saját előformagyártó rendszerek megvételére.

A **Retal Industries** összeolvadt az **NB-Retal** és az **NB-Europa** vállalatokkal, és az új cég évente 9 milliárd előformát és kupakot állít elő. Oroszországban 9, Litvániában 2 gyártósoruk van, továbbá egy-egy Csehországban és Ukrajnában. A vállalat jelentős fejlesztőmunkát folytat annak érdekében, hogy az érzékeny italok, a déligyümölcslevek, a tejtermékek és a sör az üzletek polcain a jelenleginél hosszabb ideig tárolhatók legyenek.

A Retal Industries világpiaci sikerekre törekszik. Ennek érdekében fejleszti gyártókapacitását Európában, Oroszországban és Közép-Ázsiában, legutóbb két új **HyPET 300** típusú előformagyártó rendszert vásárolt.

Az ukrán Uniplast előformagyártó cég eredetileg hazai piacon kívánt tevékenykedni, az üzleti lehetőségek hatására azonban gyorsan bővítette tevékenységét, jelenleg 50 darab (köztük néhány 96 fészkes) gyártósoruk működik Oroszországban, egyes utódállamokban, Romániában, Szerbiában és Németországban is.

A műanyag-feldolgozó ágazat piaci helyzete

A műanyag-feldolgozó ágazat műszaki színvonalát jellemzi, hogy az országban mintegy 10 ezer fröccsöntő gép működik, 80%-uk elavult, melyeket a közeljövőben

valószínűleg lecserélnek. A műanyag-feldolgozó gépeket gyártó orosz vállalatok szakmai színvonala és kapacitása alkalmatlan arra, hogy ilyen mennyiségben korszerű gépeket gyártson, ezért az igények zömét import révén kell biztosítani. Az ágazat gépparkjának megújítása nélkül elképzelhetetlen, hogy világszínvonalú termékeket állítsanak elő.

Az **Interplastica** különösen a legnagyobb német gépgyártóknak adott alkalmat arra, hogy tovább erősítsék a már eddig is szoros kapcsolataikat. A német feldolgozó-gépgyártók, akik az orosz importból jelenleg 42%-kal részesednek, sikeres üzletkötésekről számoltak be. Különösen a járműalkatrészeket és a csomagolóeszközöket gyártó műanyag-feldolgozó vállalatok sikeres üzletkötései érdemelnek figyelmet. Az üzleti tárgyalások során meglepetéssel tapasztalták, hogy míg korábban nagyon jelentős kereslet nyilvánult meg használt gépek iránt, ez alkalommal ilyen irányú igényekkel jóformán nem találkoztak.

A feldolgozógépek mellett nagy érdeklődés nyilvánult meg a nyugat-európai követelményeket kielégítő szerszámok iránt is. A figyelem háttérében a jelenlegi elavult szerszámok okozta súlyos gondok húzódnak meg.

Fehéroroszország

Fehéroroszországban, Minszkben 2006 végén rendezték meg a 7. Nemzetközi Csomagolási Szakkiállítást, amelyen csomagolással és a csomagolási hulladékokkal foglalkozó számos európai szervezet is részt vett. A külföldi résztvevők többsége Lengyelországból, Oroszországból, illetve Finnországból, Franciaországból, Olaszországból, Moldáviából, Szerbiából, Montenegróból és Csehországból érkezett.

A rendezvényen különös figyelmet kapott Fehéroroszország és a többi EU-n kívüli közép- és kelet-európai ország csomagolóiparának kapcsolata, mérlegelve, hogy az országok között megnyilvánuló közeledés jelentősen erősíti az ágazat piaci helyzetét. Bővül a termelés, nő a külkereskedelmi forgalom, szélesedik a termékválaszték.

A csomagolás szabályozása során célul tűzték ki a nyugat-európai normákhoz való közeledést, de figyelembe veszik az ország sajátosságait, ízlésvilágát is. A legjelentősebb változás, hogy eltűntek azok a formák, amelyek a korábbi Szovjetunióban általánosan elterjedtek voltak. Jellemző, hogy a hagyományos anyagokból előállított csomagolóeszközöket a műanyagokból gyártottak nagyon jelentős mértékben kiszorították. Az általánosan elterjedt egyrétegű fóliák mellett robbanásszerűen terjednek a többrétegű, pl. PE/PA/PP, PE/ PE-LLD, PE/PP gyártmányok. Jelentősebb gyártók a **Bigan** (Grodno), a **Kashin Plastic** (Faningpol) és a **Fa** (Bigan).

A **Mogilew** nagyméretű polipropilén zsákokat, a **Packland Minsk** légbuborékos és habszerkezetű termékeket szorító pántokat mutatott be. A **Poleste** (Kobrin) polisztirol csomagolóeszközök széles palettáját hozta a kiállításra. A **Samara** cég **Mauser** típusú hordókat gyárt.

Az osztrák **Erema** cég, kihasználva a bemutatott PET palackok sikerét, bemutatta a használt üreges testek ismételt hasznosítását célzó, „palackból palackot” gyártó berendezését.

A kiállítás résztvevői egyhangúlag állapították meg, hogy a rendezvény sikeresen mutatta be a csomagolás terén Fehéroroszországban, illetve az egész közép- és kelet-európai térségben elért eredményeket. Mindenütt előre törnek a műanyagok, javul a minőség, bővül a választék, nő a tevékenység hatékonysága.

Összeállította: Dr. Szabó Ferenc

Pruner, H.: Der russische Markt boomt. = *Plastverarbeiter*, 58. k. 2. sz. 2007. p. 10, 12.

Polypropylen: Kapazitätsausbau verdrängt Importe allmählich / Nachfrage wächst weiter. = <http://www.kiweb.de>. 2007.09.21.

PVC-Fensterprofile: Die Branche boomt / Deutsche Hersteller führend / Gute Chancen auch für Lieferanten von Additiven = <http://www.kiweb.de>. 2007.09.21.

Weich PVC: Starke Nachfrage / Bedarf vor allem in Kabel- und Bauindustrie / Importvolumen steigt von niedrigem Niveau = <http://www.kiweb.de/> 2007.09.21.

Russia underpins PET investmens = *European Plastics News*, 34. k. 2. sz. 2007. p. 24.

Eindrücke von der 7. Internationalen Fachausstellung für Verpackung in Minsk = *GAK Gummi Fasern Kunststoffe*, 59 k. 11. sz. 2006. p. 718–719.